

Voorstel

Datum vergadering: 13 mei 2020

Portefeuillehouder: Arjan Kraijo
Auteur: Saskia van Eck

Onderwerp:

Uitvoeringsprogramma Toekomst Kinderdijk 2020-2025

Voorgesteld besluit:

1. Het 'Uitvoeringsprogramma Toekomst Kinderdijk 2020-2025' vast te stellen.
2. Het 'Uitvoeringsprogramma Toekomst Kinderdijk 2020-2025' te beschouwen als de basis voor het beleid en de daaruit voortvloeiende maatregelen voor wat in en rondom het Werelderfgoed Kinderdijk / Elshout speelt.
3. Het college opdracht te geven om voor de projecten waarvoor de gemeente Alblasserdam (mede)het bevoegd gezag is, de raad steeds een startnotitie of projectopdracht voor te leggen, zodat de raad op dat moment haar oordeel kan uitspreken over de definitieve formulering van het project en de wijze waarop de kosten voor dat betreffende project worden gedekt.

Inleiding

Op 29 oktober 2019 heeft u tegelijkertijd met de raad van de gemeente Molenlanden het Advies Toekomst Werelderfgoed Kinderdijk (stuurgroep Kinderdijk, 3 oktober 2019) vastgesteld. Dat advies bevatte de collectieve ambitie, de daaruit voortvloeiende doelen, kaders en uitgangspunten die alle leden van de stuurgroep hanteren voor hun beleid ten aanzien van het werelderfgoed. Dit advies vloeide voort uit het Gebiedsperspectief Kinderdijk 2030 "Tussen Sightseeing en Erfgoed".

Het uitvoeringsprogramma dat nu voorligt geeft een compleet overzicht van maatregelen en projecten die hieruit voortvloeien. Het geeft antwoord op de 'wat' en op de 'wie' vraag en bevat de belangrijkste spelregels die de leden van de stuurgroep Kinderdijk hanteren bij hun onderlinge samenwerking.

In tegenstelling tot wat we in oktober nog verwachtten, gaat dit uitvoeringsprogramma nog niet gedetailleerd in op allerlei inhoudelijke vraagstukken met betrekking tot de uitwerking van de projecten. Zo is bijvoorbeeld de uitwerking van het uitgangspunt dat de zondag een ander karakter heeft dan andere dagen in de week, nog niet in dit uitvoeringsprogramma ingevuld. Dit vraagstuk speelt met name bij het organiseren van het last-mile vervoer (project 3.1 en 3.2) en bij het uitwerken van "het verhaal" (project 1.1).

De belangrijkste reden daarvoor is, dat we de raad beter in positie brengen als we per project de inhoudelijke uitwerking bespreken, dan wanneer we nu al in dit uitvoeringsprogramma hadden gedaan. Uiteraard is en blijft bij die uitwerking het door de raad op 29 oktober j.l. vastgestelde Advies Toekomst Kinderdijk het toetsingskader voor die uitwerking. Daarnaast lag de prioriteit afgelopen maanden vooral op het compleet krijgen van dit uitvoeringsprogramma en op verschillende andere urgente vraagstukken waaronder het uitwerken van het vergunningparkeren.

In dit uitvoeringsprogramma wordt nu wel zichtbaar voor welke projecten de gemeente Alblasserdam de komende jaren als bevoegd gezag aan de lat staat. Dat zijn in concrete de volgende projecten:

- het transferium Alblasserdam (project 3.2)

- invoeren vergunning parkeren Alblasserdam (project 3.3.2).

Belang

Het belang van het vaststellen van dit uitvoeringsprogramma zit niet alleen in de duidelijkheid over het 'wat' en 'wie', maar vooral ook in het bestuurlijk commitment dat alle partijen in de stuurgroep hiermee uitspreken, in de helderheid in rollen en verantwoordelijkheden die wordt gecreëerd en in de samenhang en onderlinge afhankelijkheid van de verschillende activiteiten die hiermee zichtbaar wordt.

Beoogd effect

Het uitvoeringsprogramma is een uitwerking van het eerder door u vastgestelde Advies Toekomst Kinderdijk en het daaraan ten grondslag liggende Gebiedsperspectief Kinderdijk 2030 "Tussen Sightseeing en Erfgoed". De in het uitvoeringsprogramma opgenomen spelregels vormen een beschrijving van de praktijk zoals die sedert het opstellen van het gebiedsperspectief in de stuurgroep worden gehanteerd en die al op hoofdlijnen beschreven staan in het Managementplan Werelderfgoed Kinderdijk-Elshout uit april 2015.

Argumenten

Door in te stemmen met het voorliggende besluit, erkent de gemeente Alblasserdam dat:

1. dit uitvoeringsprogramma een adequate uitwerking is vastgestelde gebiedsperspectief en dat dit de activiteiten/projecten zijn die stuk voor stuk bijdragen aan het realiseren van de ambitie en doelen uit het gebiedsperspectief en mede daarom nauw met elkaar samenhangen;
2. met dit uitvoeringsprogramma het "wat", "wie" en de onderlinge samenhang duidelijk wordt, maar dat voor een definitieve start van de verschillende projecten en activiteiten altijd een apart besluit nodig is, waarin de opdracht nader wordt opschreven en de dekking voor de kosten wordt geregeld;
3. daarbij de kwalitatieve uitspraken uit het vastgestelde gebiedsperspectief, waaronder het bijzondere karakter van de zondag, die met name in de hoofdstukken over de Collectieve Ambitie en bij lijn 1 "Beleving" zijn terug te vinden, ook gelden als inhoudelijk kader waaraan de projecten en activiteiten worden getoetst;
4. alle partijen in de stuurgroep met elkaar een inspanningsverplichting zijn aangegaan om de projecten en activiteiten die in het uitvoeringsprogramma staan en waarvoor zij het bevoegd gezag zijn, ook daadwerkelijk ter hand te gaan nemen;
5. de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van die projecten altijd ligt bij de individuele leden van de stuurgroep;
6. elke partij in de stuurgroep als bevoegd gezag en daarmee als 'opdrachtgever' verantwoordelijk is voor het dekken van de kosten van de eigen projecten, die overigens uit verschillende bronnen afkomstig kan zijn;
7. de stuurgroep Kinderdijk het coördinerend orgaan is waar partijen elkaar informeren en hun activiteiten op elkaar afstemmen, de voortgang wordt gemonitord en van waaruit adviezen gegeven kunnen worden om het uitvoeringsprogramma bij te sturen.

Toelichting

Bij het vaststellen van het Advies Toekomst Kinderdijk in oktober 2019 is toegezegd nog dit voorjaar een uitvoeringsprogramma voor te leggen. De inhoud van dit uitvoeringsprogramma stond al in grote lijnen vast in het advies van de stuurgroep van oktober j.l. Wat nog ontbrak was een compleet en helder overzicht en een beschrijving van de te hanteren spelregels.

De overheden die in en rond het werelderfgoed het bevoegd gezag vormen, kiezen voor een vorm van bestuurlijke samenwerking die gebaseerd is op een gedeelde inhoudelijke ambitie en een gezamenlijk uitvoeringsprogramma. En niet op overdracht van verantwoordelijkheden zoals bij samenwerking in de vorm van een gemeenschappelijke regeling wel het geval zou zijn geweest. Omdat er niet gekozen is

voor het overdragen van bevoegdheden, blijft elke partij in de stuurgroep als bevoegd gezag en daarmee als 'opdrachtgever' verantwoordelijk voor het dekken van de kosten van de eigen projecten.

Deze manier van samen-besturen is op deze schaal en met deze reikwijdte uniek in Nederland. De intentie die hieruit spreekt, is de wil en het vertrouwen om het *'met elkaar voor elkaar te gaan krijgen'*, in de wetenschap dat geen van de partijen in staat is de uitdagingen in Kinderdijk in zijn eentje op te oppakken, dat je voor het bereiken van de eigen doelen altijd afhankelijk bent van de ander en dat solistisch optreden vaak negatieve consequenties zal hebben, waar je uiteindelijk ook zelf last van krijgt.

Goede samenwerking begint met overeenstemming over de inhoud. Op ambitie en doelen niveau werd dat in oktober j.l. bereikt; met het vaststellen van dit Uitvoeringsprogramma geschiedt dit nu ook op het concrete niveau van de uitvoering.

Met het vaststellen van het Advies Toekomst Werelderfgoed Kinderdijk en het bijbehorende uitvoeringsprogramma Toekomst Kinderdijk 2020-2025 leggen alle partijen nu hun inhoudelijke commitment voor de nabije toekomst vast in de vorm van een inspanningsverplichting.

Deze vorm van samenwerking gaat niet ten koste van de rol van de raad. Voor elk project of actie waarvoor de gemeente het bevoegd gezag is, zal voordat hiermee gestart wordt met de raad een projectopdracht of startnotitie worden besproken, inclusief het bijbehorende dekkingsvoorstel.

Die startnotitie of projectopdracht wordt in overleg met de stuurgroep opgesteld. De stuurgroep adviseert het bevoegd gezag. Indien de beraadslagingen in de raad leiden tot een fundamentele aanpassing van de projectopdracht/startnotitie zal dit conform de spelregels opnieuw in de stuurgroep worden besproken en zal gezamenlijk gezocht worden naar een uitkomst die wel door het bevoegd gezag opgevolgd kan worden.

In de behandeling van het gebiedsperspectief is in uw raad specifiek gevraagd in het uitvoeringsprogramma aandacht te besteden aan de wijze waarop de kaders worden uitgewerkt die in het gebiedsperspectief met betrekking tot de zondagsrust zijn meegegeven. In het gebiedsperspectief wordt daar in de paragraaf "Beleving- het verhaal dat het icoon Kinderdijk wil vertellen" aan gerefereerd.

In de behandeling van de raad is vervolgens aangesloten bij de formulering zoals die ook in Molenlanden wordt gehanteerd, namelijk dat de "zondag een andere beleving krijgt dan de andere dagen", om daarmee aan te sluiten bij de Alblasserwaardse geschiedenis en cultuur. Ook is toen benadrukt dat juist dit gebiedsperspectief en de daaruit voortvloeiende maatregelen eindelijk de handvaten bieden om grip te krijgen op de bezoekersstromen en dus ook op de overlast die zij, zeker ook op de zondagen, veroorzaken. Tegelijkertijd is iedereen ervan doordrongen dat het sluiten van het gebied op zondag niet aan de orde is en kan zijn. Toeristen en bezoekers komen juist op die dag in grote aantallen naar Kinderdijk en zullen dat blijven doen, die zullen gastvrij ontvangen blijven worden en tegelijk zullen we ervoor zorgen dat de overlast die dat met zich meebrengt voor bewoners aan de West-Kinderdijk, Zwarte Paard en omgeving Rietgors beperkt blijft. Het uitgangspunt 'Dorpen in de Luwte van de Toeristenstroom' uit het door u vastgestelde gebiedsperspectief, geldt immers niet alleen voor de kern Kinderdijk.

Zoals u in het voorliggende uitvoeringsprogramma kunt zien, is het inhoudelijke karakter van dit uitvoeringsprogramma in vergelijking met wat ons in oktober voor ogen stond, geëvalueerd. Het is nu vooral een nuchter en droog overzicht geworden van de 'wat' en 'wie' vragen. We hebben er in de stuurgroep bewust voor gekozen om een meer inhoudelijke uitwerking van de verschillende projecten niet in dit uitvoeringsprogramma op te nemen. Als we dat wel hadden gedaan, hadden we nu over veel projecten zeer uitvoeriger met elkaar van gedachten moeten wisselen. We hadden dat nooit goed genoeg kunnen doen. We hebben er daarom voor gekozen om die uitwerking - en dus ook de gedachtewisseling met de raad- bij elk project afzonderlijk te gaan doen. Vandaar dat wij u vragen ons daartoe expliciet opdracht te geven.

In algemene zin geldt natuurlijk wel nog steeds, dat de uitwerking van al deze projecten moet voldoen aan de kaders zoals in het gebiedsperspectief - ook ten aanzien van de zondagsrust- zijn meegegeven. Dat staat expliciet zo vermeld op pagina 3 van het uitvoeringsprogramma. Met andere woorden: voor alle projecten die onder (mede) verantwoordelijkheid van de gemeente Alblasterdam worden gestart en uitgevoerd, zal deze raad voordat een project start, kunnen toetsen in hoeverre die uitwerking voldoet aan de kaders die u via het vastgestelde gebiedsperspectief heeft meegegeven en in hoeverre die uitwerking dan, zoals in de raad van 29 oktober 2019 aan u is toegezegd, *“de juiste balans vormt tussen de beleving van de zondag, de exploitatie van het gebied en de gastvrije ontvangst van de gasten die dit gebied ook op zondag zullen blijven bezoeken.”* In concrete zin kunt u dus bij de bespreking in deze raad van de plannen over het last-mile vervoer (visitorsmanagement), het vergunningparkeren en het transferium beoordelen in hoeverre we met die plannen voldoen aan de kaders die u op 29 oktober heeft vastgesteld.

Samenhang met aanpassingen in de governance

Met het vaststellen van dit uitvoeringsprogramma zetten de samenwerkende partijen een belangrijke stap in verhelderen van de spelregels en rolopvattingen die zij hanteren bij hun samenwerking. Er is eenduidigheid over de vraag welke partij(en) uiteindelijk verantwoordelijk is (zijn) voor de uitvoering van de verschillende projecten en wat daarbij de rol van de stuurgroep en besluitvormende organen zijn. En er zijn afspraken gemaakt over de beleidscyclus en monitoring van de uitvoering en de rol van de raden daarbij.

Voor de uitvoering van de ambities en doelen uit het gebiedsperspectief zijn dit belangrijke stappen. Over eventuele verdere aanpassingen in de governance van de stichting verwachten wij u binnenkort nader te kunnen informeren

Kanttelingen

Geen.

Financiële informatie

De raad neemt met het vaststellen van dit uitvoeringsprogramma geen besluit over beschikbaar stellen of reserveren van budgetten.

Voor de financiering van de verschillende projecten geldt, zoals al vaker is aangehaald, steeds het uitgangspunt dat in principe de uitgaven die de overheden in het gebied doen, omdat het werelderfgoed er is, en die zij dus niet gedaan zouden hebben als er geen werelderfgoed zou zijn geweest, terug moeten vloeien uit de exploitatie van het werelderfgoed. Natuurlijk is die exploitatie van het werelderfgoed geen onuitputtelijke bron. De inkomsten van het Werelderfgoed Kinderdijk bestaan onder andere uit inkomsten van bezoekers, subsidies van overheden en bijdragen van derden (giften, sponsoring). Het aantal bezoekers wordt bepaald door de draagkracht van het gebied en door de kaders die in oktober in het Advies Toekomst Werelderfgoed Kinderdijk zijn vastgelegd. In het uitvoeringsprogramma beschrijft project 1.2 het draagkrachtonderzoek. Dat onderzoek zal de bovenkant van de bandbreedte voor het aantal bezoekers aangeven; de onderkant wordt bepaald door wat minimaal noodzakelijk is voor een gezonde financiële exploitatie van het gebied en voor de bekostiging van alle maatregelen die nodig zijn om de toeristenstroom in goede banen te geleiden en om de leefbaarheid van dorpen en in het werelderfgoed te kunnen garanderen.

De leden van de stuurgroep zijn optimistisch over de kansen om voor afzonderlijke projecten aanvullende bijdrages te krijgen.

Maar dit betekent ook, dat het tempo waarin projecten kunnen worden opgepakt, wordt bepaald door de snelheid en zekerheid waarmee voldoende dekking kan worden gegarandeerd. En dat het dus ook mogelijk is dat projecten die nu in het uitvoeringsprogramma staan, moeten worden aangepast, gefaseerd moeten worden uitgevoerd of moeten worden uitgesteld als de financiële situatie daar aanleiding toe geeft.

Er zal dus geen project dat onder verantwoordelijkheid van de gemeente Alblasserdam valt, starten zonder dat de raad heeft ingestemd met de uitwerking van de projectopdracht en met de dekking van de bijkomende kosten. En zonder dat duidelijk is welke risico's daarmee worden gelopen en hoe die zullen worden afgedekt. De gemeente Alblasserdam zal zich ook niet verplichten tot het leveren van een bijdrage aan projecten van anderen, zolang onvoldoende zekerheid bestaat over de dekking van de kosten die daaruit voortvloeien.

Uitvoering

Het uitvoeringsprogramma is tot stand gekomen met actieve en creatieve inbreng van vertegenwoordigers, alle leden van de stuurgroep én inwoners, ondernemers, molenaars en andere belanghebbenden uit de kern Kinderdijk en inwoners van het werelderfgoed. Dat neemt niet weg, dat bij de uitwerking van de verschillende projecten opnieuw sprake zal zijn van een intensieve betrokkenheid van belanghebbenden. Dat zal per project anders worden ingericht, omdat de partijen die belang hebben per project verschillen.

Communicatie

De raad van de gemeente Molenlanden neemt in haar mei-vergadering een vergelijkbaar besluit. Het uitvoeringsprogramma wordt gepubliceerd op de verschillende websites van de gemeentes, de SWEK en de speciale informatiewebsite Kinderdijk in Perspectief.

Eerdere besluitvorming

29 oktober 2019: Vaststelling Advies Toekomst Werelderfgoed Kinderdijk (Stuurgroep Kinderdijk, 3 oktober 2019).

Bijlagen

1. Uitvoeringsprogramma Toekomst Kinderdijk 2020-2025
2. Schematisch overzicht Uitvoeringsprogramma Toekomst Kinderdijk 2020-2025

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders,

de secretaris

de burgemeester

